

Na križpotju

Težave, ki grozijo uničiti monolitno oblast sedanega komunističnega režima v domovini izhajajo iz prvotnega načrtovanja komunistične partije, ki je po Stalinovih vzorcih skušala uvesti v Jugoslaviji nov družbeni red s tem, da je najprej masovno likvidirala vsa politično opozicijo, uničila samostojnega kmeta s prisilno kolektivizacijo, prekrojila industrijo po nauku Marxa, in uvedla tako imenovano diktaturo proletariata. Zdaj spoznavajo, da se to ni obneslo in morajo žeti, kar so sejali. Kljub temu pa se še vedno trdno oklepajo socialistične formule, ki se je izkazala kot neposredna. Celo kitajski komunisti so prišli do tega spoznanja in pričeli z radikalnimi spremembami v svojem gospodarstvu.

Jugoslovanski komunizem stoji danes na križpotju. Samo dve možnosti ima: Ali pospešiti evoliucijski proces gospodarske in politične demokratizacije (kar bi pomenilo smrt komunizmu), ali pa se vrniti k stalinistični diktaturi prvih povojnih

Le-ta mi županil ne bo...

Pod tem naslovom so Književni listi, kulturna priloga ljubljanskega Dela dne 20. februarja letos objavili pismo Janeza Menarta, enega najboljših slovenskih povojnih pesnikov. V njem nastopa odločno in neustrašno proti namenu Srbov, da bi postal predsednik Zveze pisateljev Jugoslavije velikosrbski šovinist Miodrag Bulatović, o katerem vemo, da je zmerjal Slovence z „ariji“ in se kljub večdesetletnem življenju v Ljubljani ni hotel naučiti slovenščine. Menart poleg drugega navaja intervju, ki ga je z Bulatovićem imel leta 1982 Anton Rupnik. Takega „jugoslovanstva“ še ni bilo slišati! Berimo:

Najprej samo nekaj kar počez izbranih „ocirkov“. Pobudniki jezikovnega razsodišča so po njegovem „provincijski romantiki“ in „ariji“ (rzsodišče je takrat vodil dr. Matjaz Kmecl). Skrb za čistost jezika je po njegovem „v glavnem reakcionarna“, ne glede na to, za kateri jezik gre. „Jezik je zla usoda vsakega naroda.“ „Bil bi srečen, če bi lahko pisal v kakšnem večjem jeziku.“ (S tem je mislil ne v srbskem).

No, to so splošne floskule, ki pa vendar izražajo meko svojevrstno mentaliteto, na kateri temeljijo mnogi nadaljnji odgovori.

Na vprašanje Ali je, denimo, tvorno za naše sožitje, da kakšen tajnik kakšne krajevne skupnosti v Sloveniji govori s strankami srbohrvaško? Ali ne bi imeli pravico pričakovati, da se tisti, ki živijo dolga leta med nami — tako kot tudi vi — naučijo slovensko? — odgovarja: „Meni to sploh ni pomembno. Meni je pomembno to, ali se kaj zmenimo, dogovorimo: kako pa kdo govori, to mi je nebitveno. Vsako govorjenje o jeziku je neumno govorjenje.“

Zato pa o jeziku v nadaljnjem razpoda takole:

...Te reči je življenje vendar rešilo. Tistim Slovcem, ki so zdaj začeli z akcijo za jezik, pa bi zastavili vprašanje: zakaj niso začeli s takšno akcijo na dan osvoboditve leta 1945? Zakaj so čakali na osemdeseta leta? Danes je za vse tako imenovane jezike prepozno.“

Prav ste slišali, „tako imenovane“, to je za slovenščino, albanščino, madžarščino, makedonščino itd., kajti v odgovoru na naslednje vprašanje mož misel nadaljuje: „Vprašanje jezika, enakopravnosti, jezikov naj bi se torej reševalo leta 1945, ne pa danes, ko mora braniti integriteto države!“

let — če ima partija še toliko privržencev, da bi to lahko izvedla.

Vsekakor obstaja nevarnost, da Jugoslavija lepega dne postane drugi Libanon, kot so se tam že nekateri izrazili. Kakšen bi bil rezultat, si pa vsi, ki smo komunistično revolucijo preživeli, lahko predstavljamo. Vprašanje nastane, kaj bi od razvalin ostalo, in kako bi se reševala bodočnost jugoslovanskih narodov?

Vse to leži v prihodnosti, ki ni preveč rožnata in gotovo v sebi hrani nove preizkušnje za naš narod, ki je v svoji zgodovini veliko pretrpel in bil zaradi svoje majhnosti veskozi zapostavljen in porivan v kot. Morda pa prihaja čas demokratičnih Slovcem. V tej vteri moramo živeti, v tem upanju delati in skrbeti, da bo narod imel dovolj zdravih sil, da bo z novo močjo zaživel in nastopil svojo pot v svobodni, demokratični in združeni Sloveniji, domu vseh Slovcem, ko bo ta čas napočil.

Otmar Mauser (A. D. 7. I. 86)

O, le pusti ti Zdravljico, moj Slovenec, in se uči le še Gorski vjenac

Slovenščino v slovenskih šolah pa učijo kar učitelji iz drugih jugoslovanskih republik

Leta 1984 so v jugoslovanskem delu Slovenije precej burkala narodnostne duhove tako imenovana „skupna programska jedra“. Šlo je za to, da bi naj imeli v vseh šolah v Jugoslaviji enak učni načrt tudi za predmete kot so: zgodovina, književnost, jezik itd. Na srečo do uredništvu tega „koseskijevskega“ načrta ni prišlo. Saj če bi prišlo, bi se Slovenci morali veliko bolj zanimati za književnost Srbov, Črnogorcev in drugih kakor za svojo lastno. V tistih časih ostrih polemik je tudi nastala krilatica, ki smo jo postavili v naslov in ki je krožila po Sloveniji.

Če bi se uresničila „skupna jedra“ tudi v književnosti, zgodovini in drugih narodnostnih strokah, bi bil to dokončen začetek pogreba slovenstva v Jugoslaviji.

Kljub temu pa imamo nekaj težav, ki so zelo podobne zgoraj opisani.

Ob vse večjem priseljevanju pripadnikov drugih jugoslovanskih narodov v Slovenijo, se je, razumljivo, sem priselilo tudi precej učiteljev. In zdaj smo pred največjim

sko, bo tudi lahko govoril jugoslovansko. Sploh pa je zelo veliko vprašanje, kaj je to sploh materin jezik...

In tako naprej v tem stilu. Ustavimo se samo še pri zadnjem vprašanju.

Kako pa se vi sami nacionalno opredeljujete?

Jaz sem iz črne gore, sem Srb, pripadam temu narodu, ker so črnogorci pripadniki srbskega ne pa ilirskega ali celo grškega naroda — mi nismo nacija zase zunaj srbskega okvira — itd.

Kljub pozerskim slaboumnostim, kot so „jugoslovanska kulturna tehnologija“ ali „figurativno“ razumevanje jezika, je iz navedenih Bulatovičevih odgovorov razvidno, da gre za človeka, ki razmišlja v nasprotju s temeljnimi členi jugoslovanske ustave; za človeka, ki je ideološko nasilen do vseh manjših jugoslovanskih narodov in do narodnosti; in ne mazadnje, da je žaljiv do narodnih čustev slovenskih ljudi, med katerimi se je nastanil.

Zato je tako mene, kot še marsikoga, začudilo, da je prav ta človek postal predsednik srbskega društva in to kmalu potem, ko je začel sejati mednacionalne zdrahe.

Zdaj pa je glavno, da preprečimo to nesprijemljivo kandidaturu, ki bi bila žalitev za slovensko pisateljsko društvo in slovenski narodni ponos, v enaki meri pa v posmeh tudi nekaterim drugim pisateljskim društvom in etničnim skupinam; ne zadnje tudi srbski in hrvaški, saj kandidat v svojem intervjuju med drugim omalovažujoče pravi, da bi bil srečen, če bi lahko pisal v kakšnem večjem jeziku.

Za konec naj povem še tole: nedostojnih gostov Bulatovičeve sorte v Sloveniji ne maramo; ne maramo namreč, da nas kdo v obraz žali. Smo pač narod s svojim ozemljem, svojo narodno identiteto in svojim jezikom, ki nam je nadvse drag. In iz te ljubezni izvira tudi ta protest.

P. S. Skoraj bi bil pozabil povedati: Kar se mene tiče, je gotovo vsaj to, da Miodrag Bulatović ne bo nikdar moj pisateljski predsednik; tako iz Zveze pisateljev Jugoslavije kot iz Društva slovenskih pisateljev bom izstopil tisti hip, ko bi bil on izvoljen. Prepričan sem, da bi tako storila še cela vrsta mojih stanovskih kolegov.

Janez Menart

reč čimbolj utišati. Zato se je, po pričakovanju, zgodilo prav narobe: zadeva je dobila pravo ime: narodna izdaja!

Saj je bilo skoraj ganljivo poslušati in brati izjave prizadetih učiteljc in učiteljev. Ena teh učiteljc se je časnikarju v mikrofon celo zjokala, češ da ona pošteno opravlja svoj poklic in da jo otroci, vsaj za silo, gotovo razumejo. Ravnateljica šole, kjer je ta učiteljica poučevala, (zdaj k sreči ne poučuje več) pa je časnikarja preprosto nagnala. Drugi učitelji — Slovenci, zlasti pa starši prizadetih otrok, so vendarle dovolj povedali, da je podoba stanja kolikor toliko jasna in objektivna.

Prizori v šoli so bili zelo podobni tistim v času italijanskega fašizma v slovenskem Primorju: O tistih časih je starejši znanec iz Postojne pripovedoval, kako jim je učiteljica v šoli ukazala, naj pišejo. Ker je italijanska beseda za pisanje zelo podobna slovenskem skrivanju, so se otroci, namesto pisanja lotili skrivanja.

Ker je bila zdaj zmešnjava s srbohrvaškimi učitelji zelo podobna tisti z italijanskimi, so se starši na mnogih šolah končno začeli organizirano upirati takemu učenju svojih potomcev. Marsikje so že uspeli. Kljub vsej žalosti torej: „Eppur si mouve“...

Hotimir

Opomini

FAZ, 30. decembra 1985 —
Priredila Pavlina Dobovškova

Komunistična partija Jugoslavije je imenovala komisijo, ki je pod vodstvom Hrvata Vrhovca izdelala smernice, kako naj bi se izboljšal politični sistem v državi. Ljudstvo naj bi imelo ta dokument na razpolago in o njem tudi svobodno razpravljalo. Da se pa „sovražniki vseh vrst“ ob tem ne bi okoristili, je partija predlagala, da se ta dokument na gotovih področjih sploh ne bi obravnaval. Ta predlog je seveda naletel na veliko ogorčenje.

Družina v ZDA

Severnoameriški senator demokratske stranke in bivši profesor za politične vede na univerzi Harvard je napisal zanimivo knjigo „Družina in narod“, v kateri dokazuje, kako važna je zdrava družina za rast naroda. V omenjeni knjigi pride do zanimivih zaključkov, kot npr.:

Nikdar še ni toliko severnoameriških državljanov živelo z dohodki, ki spadajo pod mejo, katero je vlada nakazala kot „linijo revežev“. Vsaj eden od štirih otrok v predšolski dobi živi pod to mejo.

Če se razmere ne bodo spremenile, bo čez 10 let večina mladih, stare 17 let, izhajala iz razdrth družin.

Že sedaj se rodi več kot polovico otrok mladoletnih mater izven zakona. Leta 1984 je bilo 61% vseh severnoameriških žena označenih kot revne. Procent nezakonkih rojstev in število zločinov je najvišji med vsemi zapadnimi državami.

Senator s skrbjo zasleduje razvoj ameriške družine in opozarja, da je zadnji čas, da se osvestijo nevarnosti, ki jim preti, a ne samo ameriškega narodu, temveč vsej zapadni civilizaciji.

Javno nezadovoljstvo se pa tudi kaže, kako oblasti izbirajo nove člane za centralno vlado, ki se bo morala letos zamenjati. Potem, ko je vodstvo odklonilo nekaj predlaganih osebnosti, so za bodočega ministrskega predsednika enostavno kar določili Bosanca hrvaškega porekla Branka Mikulića. Mikulić je dogmatik in nepopustljiv in bo kot tak verjetno imel težave s Slovenci. A tudi Srbi bi bili bolj zadovoljni, ko bi namesto Mikulića bila za tako važno mesto imenovana manj osporavana osebnost.

Ob koncu leta so inozemski časnikarji opazili v Jugoslaviji še nikdar zaznavano dvoiličnost: še nikdar niso časopisi objavljali takšne kritike — tako o gospodarstvu, kakor o političnem stanju v državi, kakor v preteklem letu. Pa tudi tako močnih klincev po zadržju, kakor se slišijo sedaj — še mi bilo.

Policija je dobro organizirana, a ne nastopa enako v vseh republikah. Tako se npr. na srbskem poželju osebe, ki niso pristaši režima, naenkrat znajdejo za nekaj dni v ječi zaradi domnevne „sovražne propagande“. V Bosni odkrijejo naenkrat celice petih do desetih „zarotnikov“, pri katerih najdejo nacionalistično propagando. Pri Hrvatih so pozorni na katoliško duhovščino in pa na katoliške laične aktiviste.

Zanimivo je, da v Sloveniji trenutno ni vidno zaznavati represije. Verjetno je temu vzrok, ker Slovenijo že dosti napadajo dogmatiki drugih republik. Tu pa tam pronicnejo včasih na dan prosovjetske tendence. Tako npr. je hrvaški ideolog Suvar ostro napadel zagrebški mladinski radio, ki je prenašal razgovor s slovenskim publicistom Stančičem. Ta naj bi med to oddajo „žalil“ sovjetsko vodstvo. Gotovi dogmatični krogi ga označujejo nekatere inozemske časnikarje in dopisnike kot Göbbelsove učence ali pa celo kot agente politične emigracije.

Miklavževa darila

Tržaški slovenski pisatelj zelo pomembnega imena Alojz Rebula je objavil pri celovški Mohorjevi družbi knjigo *Oblaki Michigana*, ameriški dnevnik o svoji poti v Barago deželo na ameriškem kontinentu. Pričujoče vrstice nočejo biti nikakršna ocena ali celo kritika tega sijajno napisanega literarnega dela; temveč le pojasnilo in dopolnilo tistih mest v knjigi, kjer pisatelj omenja — kakor jo sam imenuje — „Kocbekovo afero“.

Da bo ta afeta, ki je mnogo več kot to, dobila vsestransko osvetlitev od strani tistih, ki so komunistično revolucijo na Slovenskem sami doživljali prav v njenem središču in so bili tačas že v zrelih letih, se zdi primerno o Kocbekovi aferi kaj več reči.

Rebula piše, kako so slovenski komunisti dočakali drugo svetovno vojno tako rekoč zasuti z darovi od „Miklavža zgodovine“ (pp. 51-53). In našteva darove: partija v ilegali, zato politično neobremenjena čistih rok in „moralno prečiščena“: totalen dar je bila tuja okupacija. Hitler je spustil komuniste v lovišče zgodovine. Brez okupacije bi bila partija pri nas zmogla največ kakšno stavko. To zgodovinsko popolnoma drži!

Mnogo manj, če sploh, drži tretji navedeni dar Miklavža zgodovine — papeška enciklika *Divini Redemptoris* (1937). Pisatelj se sprašuje, ali ne bi bilo brez nje deset tisoč Slovencev še živih... (pokol domobrancev). Blokiral da je katoliško fronto v nezgodovinskem antikomunističnem in predestinirala slovenski uradni (škof Rožman!) katolicizem za protirevolucijo. Toda posledice tega Miklavževega daru so zelo sporne! Odgovoriti je treba na vprašanje: ali je podeželje prijelo za samobrambo pred partizanskim nasiljem zaradi papeške enciklike ali zato, da z orožjem brani življenje in imetje? Zgodovina pripoveduje, da so partizani začeli revolucijo z umori, požigi in ropi eno leto preden je bila spočeta prva vaška straža. Uradna Cerkev je dolgo molčala, oglasila se je šele, ko so se miroлюбni poskusi ustavitve tega usodnega razvoja v revolucijo dokončno izjalovili. Ne papeška okrožnica, marveč dejanski življenjski in eksistenčni imperativ je spočel slovensko protirevolucijo.

Da je šla smrt Antona Korošca komunistom v račun, je resnica, ker je v usodnem obdobju zgodovine omahnil v smrt vodilni politični um. Koliko pa bi bil živ Korošec znal ali mogoč razmejiti področje enci-

klike in območje politike, je tvegana zadeva. Kot rečeno, saj ni šlo za stanje v deželi — kot ga avtor imenuje antikomunistično histerijo, ampak za dejanske nasilne in krvave začetke marksistične revolucije, kar je narod bridko okusil na lastni koži. Kaj bi bil Korošec v resnici napravil, je brezpomembno ugibanje, tudi tisto o omejitvi kolaboracije na katoliški strani in s tem rešitve „nekaj divizij slovenskih fantov“. V obtožbi kolaboracije je skrita puščica namerjena — ne proti krvavi brutalnosti komunističnega vodstva revolucije, marveč proti navidezno zgrešenemu vodstvu oboroženega protikomunističnega odpora. Povojnega masivnega pokola domobrancev je po tej verziji kriva papeška enciklika, antikomunistična histerija v Sloveniji, navidezno sodelovanje z okupatorjem, torej vse drugo, samo ne krvavo partijsko nasilje nad narodom. Takšno prikazovanje zgodovine je treba v imenu resnice odkloniti.

Sicer pa pisatelj sam ob kasnejših razmišljanjih o Kocbeku prizna, da „je njegova (Kocbekova) politična usoda žal do pičice potrjena encikliko *Divini Redemptoris* iz 1937.“ (p. 140)

Ko se že govori o darovih Miklavža zgodovine slovenskim komunistom, bi kazalo v knjigi našteje darove dopolniti z onimi, ki so jih komunisti prejeli med revolucijo. Kaj pa z darovi Winstona Churchilla, ki je partizane v Jugoslaviji bogato zalagal z vsemi mogočimi potrebščinami, v prvi vrsti z modernim orožjem? Brez Churchilla-Miklavža bi revolucija klavarno propadla, o tej zgodovinski resnici čvčkajo vrabci na stehi.

Ali pa z darom kapitulacije italijanske vojske septembra 1943, s katere orožjem so se bogato okoristili zlasti slovenski komunisti. Zgodovina pove, da je Turjak padel pod napadom težkega italijanskega topništva, ki so ga imeli v rokah italijanski topničarji. Prav tako Grčarice, z vsemi groznimi posledicami v obeh primerih. Ali ni bil to velik Miklavž v prilog „narodne osvoboditve“, ko so Italijani, naši zgodovinski neprijatelji, „osvobodili“ Slovenijo?

Brez dvoma največji dar Miklavža zgodovine slovenskim komunistom je bil Edvard Kocbek sam s svojimi krščanskimi socialisti. Nesoporna je resnica, da bi brez sodelovanja le-teh komunistična revolucija ne bila uspela v Sloveniji. Komunisti so z vsemi tako imenovanimi svobodomisleci vred bili prešbki in

IZ ŽIVLJENJA V ARGENTINI

Tone Mizerič

Opazovanje političnega življenja in njega poznejši opis je v veliki meri odvisen tako od „bistrega vonja“, kakor od okusa. Zato se večkrat srečamo s pretiravanjem kake novice, bombastičnimi komentatorji o določenih dogodkih, medtem ko drugi, morda bolj važni, ostajajo v ozadju. Pisec teh vrstic bi morda moral prositi bralce za zamero, ker je razpletanje dogodkov le morda preveč urejeno po tem osebnem „okusu“ in „vonju“. A to je v časnarskem opravilu večkrat neizbežno. Po čem naj se sicer ravna? In tako se bomo danes, med obiskom perujskega predsednika in aretacijo (oz. predajo) bivšega ministra López Rega, odločil še za tretji pogled: spremembe v Intransigentni stranki.

BARČICA NA LEVO PLAVA

Zakaj skoraj neznamenatna konvencija v Bahía Blanca zadobiva tolikšen pomen? Ker se je tam verjetno odločila bodoča usoda argentinske leve. Dolgo časa smo že zasledovali, in tudi v teh vrsticah omenili, da se Alendejevi intransigentni nagibajo vedno bolj na levo.

ideološko preveč osamljeni, da bi bili mogli brez aktivnega sodelovanja katoliškega tabora ustanoviti OF kot vsenarodno gibanje. In revoluciji pripomoči do zmage.

Zakaj so se Kocbek in njegova skupina pridružili komunistom? Rebula odgovori po resnici: Kocbek je od partije pričakoval regeneracijo sveta, jaz pa bi dodal: in zlasti regeneracijo katolištva, kajti on ni bil tolerantno do Cerkev. Regeneracijo je pričakoval od strani komunizma, ki „ima izrecno v načrtu likvidacijo večnega Regeneratorja.“ S to izjavo zadane Rebula žebelj na glavico in jo dopolni z ugotovitvijo, da „je Kocbeka mogoče spodnesti z vidika časnih kategorij.“ (t. j. politične akcije za prevzem oblasti — moja op.). Prav v tem pa je bil ves smisel revolucije, ne pa v Kocbekovem „neizpodmakljivem umetniškem jedru“, ki ga med nami malokdo osporava.

Tragična figura idealnega reformatorja in regeneratorja, ki je pahnil svoj narod v neznansko gorje, sam pa končal osamljen in zavržen od onih, ki jim je pomagal do zmage.

L. P.

Za boljše razumevanje, nekoliko zgodovine.

Ko je po „osvobodilni“ revoluciji, ki je strmooglavlila Perona leta 1955 prišlo do razkola radikalne stranke, (po eni strani Frondizi, po drugi Balbín) in pozneje med Frondizijem in Peronom, je Frondizijeve radikale v provinci Buenos Aires (ključni za vsak volilni izid) vodil dr. Oscar Alende. Dokler je trajala Frondizijeva vlada (od 58 do 62, ko so ga strmoglavlili), je dr. Alende bil guverner province Buenos Aires, izvedel precej dobro vlado, in poglaval ječarskega marsikatega komunisti.

Potem je prišlo do novega razkola: Frondizi je ustanovil „desarrollizem“, Alende pa intransigentno stranko. Oba sta pričela propadati spriču utrditve peronizma, in pozneje spriču porasta radikalizma pod vodstvom Alfonsima. Alende je najbolj uspel v „revolucionarni fronti“ v povezavi z levimi demokristjani in komunisti. A dotlej smo ga še vedno mogli dati v „zmerno levice“.

Po nastopu zadnje radikalne vlade, zlasti pa po zadnjih parlamentarnih volitvah, je opaziti hitro polzenje v skrajne leve vode. Pred časom je vrsta pristašev intransigentne zapustila njene vrste in se vrnila v radikalizem, zaradi „marksistične infiltracije“. Zatem je večje krito stranke pričelo poudarjati tezo „starega radikalnega debela“ (viejo troneo radical), a njihov položaj je bil vedno težje branljiv, spriču navala mladih članov, vedno bolj pripravljenih sprejeti skrajno levčarska gesla.

Tako pridemo do konvencije v Bahía Blanca, ki sicer ni postavila novih programatičnih točk, a je postavila na krmilo stranke v provinci predstavnik te nove leve. Alende se v diskusije ni spustil. Se je bal lastnega poraza? Soglasja s to novo strujo? Še pri zadnjih volitvah je odklonil vsako sodelovanje s komunisti. Bo sedaj spremenil stališče?

Prav lahko se zgodi, da bo novo vodstvo intransigentov v provinci, vplivalo tudi na vsedrjavne avtoritete stranke. V tem primeru lahko rečemo, da smo pričeli rojstva nove leve, ideološko izredno prepojene z marksizmom, ki je danes že tretja politična moč v Argentini, in na katero se bo treba v bodoče s pozornostjo ozirati. Ni govora, da bi KP odstopila od svoje identitete, a volilne povezave med intransigenti, komunisti, celo trockisti (se že je zgodilo) in tkim „revolucionarnim

peronizmom“ lahko postane bolj nevarna radikalni vladi (in narodu), kot pa izgleda na prvi pogled.

OJ, LE NAPREJ...

Alan García je prišel v Buenos Aires. Logičen in dolgo napovedan obisk. Lahko bi rekli, da je mnogo vzporednih črt med to levčarsko vlado v Peruju in argentinskimi radikali. Čeprav je precej taktičnih razlik, zlasti v nastopanju proti gverili (kar beli glavno perujskemu voditelju) ter nastopanje v zadevi zunanje dolga.

Srečanje v Buenos Airesu je bilo, kot se običajno dogaja v teh primerih. Mnogo medsebojnih hvalospjevov, pokloni na levo in desno (ljubimkanje z radikali in peronisti), a konkretnih rezultatov bolj malo. Čeprav je Alfonsimova vlada lahko označena za levčarsko, je treba priznati, da je v prvi vrsti realistična. In zaenkrat ne bo storila ničesar, kar bi preveč razhudilo Washington. V tej točki radikali ne bodo tkali vrvi, na katero bi se potem morali sami obesiti.

Konkretno: Alan García v Buenos Airesu ni uspel v treh zadevah: ni prišlo do soglasja za ustanovitev „kluba dolžnikov“, ni uspel v pristanku za organizacijo „latinskoameriškega obrambnega pakta“ (ideja je nastala še za časa Malvinske vojne), ni uspel v pristanku na latinskoameriški denarni fond. Torej: gremo naprej — a po drugačni poti.

DOKLER JE ŽIVLJENJA KEJ

López Rega se je predstavil v Miami policijskim oblastem, in s tem sprožil vrsto domnev, ugibanj in tudi sodnih postopkov. V Argentini je novica padla kot strela z jasnega neba. Vlada se je tresla, ker se boji nove blamaže kot v primeru Guglielminetija.

Pa izgleda, kot sodijo opazovalci, in kot trdi sam advokat pobegega ministra, da je sklenil predati se oblastem, ker je težko bolan. Tako rekoč vsled komplikacij sladkorne bolezni domala nima več dolgo časa pred seboj. Govori se o mesecih, morda celo tednih. Če pa je to res, se od sveta poslavlja en del polpretekle argentinske zgodovine, človek, ki je globoko zarezal črto v življenje države od leta 1970, pa dokler ga, malo pred strmoglavljenjem Peronove vdove, vojaške oblasti niso pregnale. Tožijo ga poneverbe državnih fondov, ustvaritve teroristične organizacije trojne A, itd., itd. Kot v mnogih drugih primerih bo verjetno velik del resnice ostal za vedno zakrit pod kopreno dogodkov, trdovratnega molka in skrivljene vesti. Če seveda ni vse je teater.

RUDOLF SMERSU

LONDONSKI DNEVNIK DR. I. CANKARJA

12. avgusta je imel Cankar v Rimu sestanek z dr. Mihom Krekom, dr. Ivanom Ahčinom, Ivanom Avsenekom in dr. Jankom Kraljem z Goriskega. Na predlog, ki ga je Cankar sporočil, da naj bi se domobranci pridružili partizanskim vojaškim silam, so imenovani odgovorili: „Partizanstvo je komunizem in je glavno zlo, največji sovražnik. Nismo krivi sedanega stanja (dr. Krek). Slovenija se bo borila proti partizanom, da ne zgodi karkoli (dr. Ahčin). Mi branimo svoje življenje (Avsenek). Vse ljudstvo je proti partizanom, in domobranci so po haški konvenciji dovoljena institucija (dr. Kralj).“

Cankar je po tem sestanku zapisal: „Nisem si mogel misliti, da so tako globoko v izdaji in sem politično opravič z njimi za vedno. Za lastno stranko jim ni, ker so sprejeli Rupnikov fašistični program.“

15. avgusta. Razgovor Cankarja s Titom v Bariju. Dogovorila sta se za zaseben razgovor, ki sta ga imela 18. avgusta na Visu. Tedaj je Tito izjavil Cankarju: „Jaz nočem komunizma. Tudi Rusija ga noče. Povem vam, da so mi Rusi odsvečevali, da bi delal komunistične eksperimente. Napačno bi bilo, če bi ponovili revolucijo 1917. Rusija je medtem veliko storila, da se omogoči miren socialni razvoj v ostalih državah. Vedite, da je to čista resnica; časi so preneseni, da bi mogel govoriti neravnice. Ko sem videl vse

trpljenje in požrtvovalno borbo našega naroda, se je v meni vse bolj in bolj razvijal nacionalist. Jaz bom poskušal napraviti iz Jugoslavije veliko, ne geografsko, pač pa politično veliko državo.“ Nato je Tito Cankarja prosil, da naj ne gre iz jugoslovanske vlade. Zvečer istega dne je dal Cankar partizanskim časnikarjem ostro izjavo proti domobrancem. — Tudi je vprašal Kardelja, kdaj bodo zopet potegnili komunistični program iz žepa. Kardelj je odgovoril, da ga niso spravili v žep, a da se je po ruskih izkušnjah vse spremenilo.

19. avgusta. Cankar je napisal pismo škofu dr. Rožmanu, ki ga bo Kardelj odnesel v Slovenijo. Pismo se v bistvenih točkah glasi: „Gospod škof in dragi prijatelji! Mislim, da sem Ti zaradi svojega interesa za Slovenijo in za Tvoje lastno delo dolžan sporočiti nekaj stvari.

1) Partizanstvo ni komunizem, čeprav so v njem tudi komunisti. Rusija sama ne želi komunističnih eksperimentov in hoče okoli sebe prijateljskih, ne boljševiških držav. Z zmago partizanstva, ki se mi zdi gotova, ne bo pri nas komunistične revolucije, pač pa bo to začetek globljih socialnih reform. Zasebna lastnina ne bo odpravljena, svoboda bogočastja bo ostala, politična svoboda duhovščine bo pa nujno tem bolj omejena, čim bolj se izpostavlja za napačno politično smer.

(2)

2) Slovensko domobranstvo je narodna in cerkvena škoda, ki se bo komaj dala popraviti. Ko zagovorniki domobranstva v Italiji (Krek, Ahčin, Avsenek, Kralj — opomba pisca) pripovedujejo, da so v sreju z zavezniki, se jim ti posmehujejo.

3) Edini smisel te vojske za Slovence je v tem, da se z njo odpira možnost, da se slovenska zemlja osvobodí in združí. Domobranci ta cilj ovirajo, ko so stopili v Hitlerjevo službo in proti zaveznikom.

Upam, da je še čas, da se kaj stori, da se najusodnejša politična napa na Slovenskem popravi, in Te prosim, da storiš, kar moreš. Jaz sem govoril pred dnevi v Rimu s Krekom, Ahčinom, Avsenekom, Kraljem in sem se čudil njihovi slepoti in usodni zagrizenosti. Snój in Kuhar v Londonu vidita stvari bolje in sta istih misli z mano.

Jaz pojdem jutri zopet v London, in ko boš bral, da sem izstopil iz vlade, vedi, da tega nisem storil zato, ker se ne strinjam z njeno politiko. Njena smer je prava, toda za moje mesto v njej ni več razloga, odkar so mi tisti možje v Rimu izjavili, da ne morejo pretrgati svoje zveze s Hitlerjem.

Ne vrzi tega pisma v koš pozabe in božja modrost bodi s Teboj in Tvojimi bodočimi ukrepi.

Vdani

Izidor Cankar.“

25. avgusta. Snój je odšel v Slovenijo.

5. septembra. Cankarja je obiskal Gregory od BBC in se dogovoril o govorih za Slovenijo v zvezi z akcijo proti domobrancem.

7. septembra. Govori o Sloveniji se začnajo jutri. Tukajšnji zunanji urad je sporočil radiju, naj bodo nagovori glede domobrancev umirjeni, a v smislu znane britanske politike. (Dr. Kuhar je imel tri govore: 8., 10. in 11. septembra — opomba pisca.)

27. septembra. Prišlo je obvestilo, da je Snój srečno prišel v Slovenijo. Cankar je šel k Šubašiču in podal ostavko na svoje mesto ministra za prosveto.

3. oktobra. Snój je, kakor je poročala Svobodna Jugoslavija, izdal v Sloveniji oklic, da naj vsi Slovenci preidejo v Osvobodilno fronto.

7. oktobra. Cankarjeva ostavka je bila sprejeta in ukaz podpisan. Cankar misli, da bi bilo najbolje iti na Vis in se tam dati porabiti v delu za nove meje države.

9. oktobra. Cankar je ministrstvo prosvete izročil dr. Dragu Marušiču.

12. oktobra. Obupna pisma od Gabbrovskega iz New Yorka in Kreka iz Rima; oboje se hočeta boriti proti komunizmu t. j. proti partizanom do konca.

21. oktobra. Pravijo, da je Kardelj objavil v moskovskem komunističnem listu zelo dober članek, v katerem pravi, da je trditev, da se bo po vojni vpeljal v Jugoslavijo komunizem, natolcevanje.

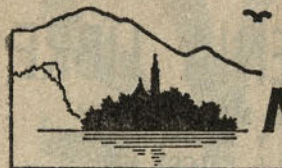
7. novembra. Šubašič je sporočil, da je vse dogovorjeno (med Stalinom in Churchillom glede Jugoslavije). Najprej kralj imenuje regentski svet, ki mu bo prisegel. Svet imenuje vlado, ki bo obstajala iz 28 članov, med njimi po en minister za

Slovenijo, Hrvaško, Črno goro, Bosno, Srbijo, Makedonijo. Zagotavlja se svoboda tiska, govora, veroizpovedi, zasebne lastnine in demokratske volitve.

22. novembra. Danes je dr. Kuhar prejel pismo polkovnika Vauhnikarja iz Švice. V pismu pravi: batí se je, da Rusi prodro do Dunaja, s čimer bi se podrle zadnje kombinacije, ki dajejo neke nade. Kombinacija je dvojna: 1) Beneševa srednjeevropska zveza držav pod češkim vodstvom, kateri bi pripadala Slovenija in Hrvaška kot samostojni državi; 2) temu bi nasprotovali Rusi, zato mogoča samo razširjena Avstrija s Trstom, morda z Otonom Habsburškim na čelu. Vauhnikar je že prejel „sugestije od merodajnih ljudi“ (t. j. Angležev), da bi se Slovenija vključila kot samostojna država v večjo meddržavno kombinacijo, kakršno bodo pač Angleži in Amerikanci našli za najbolj koristno. V tem smislu so bili tudi poslani memorandumi zaveznikom in Vatikanu. Slovenska delegacija v Rimu (Avsenek, Kralj, Ahčin, Žebot) je že tudi v tem smislu začela delati.

23. novembra. Kuhar prejel od Vauhnikarja novo pismo, naslovljeno na jezuita p. Prešerna in na Slovensko delegacijo v Rimu. — Cankar pravi, da je sedaj razumljiva reakcija one četvorice v Rimu na njegove predloge; tedaj so bili že globoko v razdiranju Jugoslavije. Ves svet hoče Jugoslavijo, nekaj domobranskih organizatorjev v Rimu je ne bo podrl.

17. decembra. Kapetan Kern, poveljnik kraljeve mornarice, je pre-

NOVICE IZ SLOVENIJE

ZREČE — Tovarna brusov Comet se je v razmeroma kratkem času znala uveljaviti v svetu. Zaposluje 900 oseb in je postavila tovarno tudi na Malti.

SLOVENJI GRADEC — Proti Jerskemu odlagališču so se izjavili v tej obliki. V ta namen so ustanovili poseben odbor, ki naj posreduje njihovo stališče republikanem organom, katerim očitajo neodgovorno ravnanje.

LJUBLJANA — Prešernova pesmarica je naslov zbirki, ki sta jo pripravila Jože Fürst in Tomaž Faganel. V njej je zbranih 17 del za mešani zbor, 16 za moški in 10 za ženski zbor, v katerih je besedilo Prešernovo, pesem pa skladatelj. Nekateri so uporabili isto besedilo: Zdravica, na primer, ima 12 različic. Ni pa pesmarica popolna, saj je do zdaj znanih 62 skladateljev, ki so ustvarjali na podlagi Prešernovih poezij.

MARIBOR — TAM, začenja letos nov srednjeročni program. Eden izmed ciljev je narediti v letošnjem letu 10.000 vozil in 10.500 motorjev, zgraditi livarno aluminija in kupiti novo opremo v višini 4. milijonov dinarjev.

ČRNOBELJ — Gozdovi bolehajo in v njih so najbolj prizadeti bresti, jelke in kostanji. Že 3000 ha je prizadetih. Kot „zdravilo“ mislijo na spreminjen sestave gozdov, vendar so ravno jelke in kostanji zelo iskani.

LJUBLJANA — Tuje valute so v lanskem letu precej poskočile. Najbolj je dolar izgubil vrednost nasproti nizozemskemu guldenu: 88,4%; za njim stopajo druge valute evropskih držav. Ameriški dolar pa je bil dražji za 46,8% (1 dolar=310 din).

GORNJI PETROVCI — Divji prašiči so se zadnja leta zelo razširili po Prekmurju. Kljub visokemu letnemu odstrelju jih je vedno več. Posebno veliko jih prihaja iz madžarskega ozemlja in uničujejo obdelana polja. Leta 1984 so jih ustrelili čez tristo, lani še več. Lovci so zadovoljni s poslom, manj pa s poravnavo kmetom za škodo, ki jo ti utrpijo.

LJUBLJANA — V Tokiju bodo slovenska podjetja Intertrade, Iskra Cokupno predstavništvo za Japonsko, Jummerec in Ljubljanska banka odprle žno Korejo in Taiwan. Z njim upajo povečati zunanjo trgovino z daljno Azijo.

LJUBLJANA — Podražitev so odprle leto 1986: sredi januarja so se podražile nafte (liter navadne stane

pričan — iz opažanja v Bariju —, da prihaja komunistična diktatura, in smatra Cankarja za naivnega. Vse vodijo komisarji, komandanti si ne upajo niti govoriti, kaj šele odločiti. — Dr. Kralj, goriški klerikalni vodja in dr. Brezigar sta bila v Bariju in poiskala Kerna ter govorila v znanem opozicijskem duhu. Po njunem bodo domobranci počakali, da pridejo zavezniki v Slovenijo.

18. decembra. Cankar je na obisku pri Grolu poslušal litanije pritožb na komunistični kurz v Jugoslaviji. Po mnenju Grola in drugih se je sedaj treba trdno držati Anglije, vplivati nanjo v protikomunističnem smislu in čakati, da se Britanija in Rusija razideta; kakor čakajo desničarski Poljaki, kakor grški rojalisti, kakor očetje naših domobrancev.

4. februarja. Kralj je ponudil kot regente Simoviča, Šuteja, Serneca; pričakuje se, da bo Tito te sprejel in da pojde nato vlada takoj domov.

12. februarja. Seja vlade s kraljem, kjer je bilo sklenjeno, da gre vlada domov, da izvrši sporazum, ki sta ga sklenila Šubašič in Tito.

Londonski dnevnik dr. Izidorja Cankarja je z zapisom z dne 12. februarja končan. Izdajatelj dnevnika, Lojze Gostiša, pa je poleg dnevnika objavil še:

1) Neodposlano brzojavko dr. Miha Kreku in Rim.

2) Izjavo dr. Izidorja Cankarja na Visu z dne 19. avgusta 1944, v kateri vabi vse tiste Slovence med domobranci, ki so dostopni za prepri-

151 din, super 162 in dizel 132, kar v povprečju pomeni 15% poviška) in cigarete (marlboro 380, kent 330, chesterfield 280, filter 57 105, morava pa 92 din, kar je za 17% več kot prej).

KOPER — Odlagališče odpadkov začasno pripravili v opuščenem kamnolomu na Debelem rtiču. Vsak dan se nabere 150 kub. metrov nestisnjenih smeti; te bodo tu odlagali do 40. junija, ko mislijo urediti tak prostor v Stari Šalari.

VELENJE — Gospodinskih aparatov je lani Gorenje izdelal čez 2,6 milijona. Od teh jih je skoraj polovica šla na tuje. Za letos načrtujejo približno ravno toliko.

TOLMIN — Vode in elektriko hkrati si bodo zagotovili s hidroelektrarno na Zadlaščici. Zajetje bo pri izvru reke pod Tolminskimi Ravnam, od koder bodo črpali vodo za nov tolminski vodovod, z elektrarno bo pa povezano s tri kilometre dolgim tlačnim vodovodom.

UMRLI SO od 14. do 21. januarja 86:

LJUBLJANA — Rozalija Korenčič roj. Prosenik; Rihard Aplenc; Angela Svetek roj. Virant; Vida Krezar; Jože Mahkovec; Alojz Medved; Jožefa Vrhovec roj. Kraljič; 86; Anton Hudolin; Marjan Mušič; Jože Švigelj; Edvard Ronko; Skender Bročič; Lado Kosta; Oton Križan; Jožefa Kastelic roj. Mostar; 85; Jože Bargoč; 84; Karla Šuligoj roj. Globokar; Marija Bračko roj. Ornik; Martin Bajc; Ciril Pavlič; Jože Granda; 84; Metka Dacar roj. Klembas; Minka Rodič; 83; Marija Bubič; Krista Kelvišar roj. Eržen; Anton Pešec; Marija Mestek roj. Vidic; Stefan Huzjan; Edvard Oister; Jože Furlan; Milan Bergant; Minka Smole roj. Ferlič; 99; Jože Jakša; prof. Miroslav Črnivec, st.; prof. Ljubomira Javornik.

RAZNI KRAJI — Maks Oštir, Velenje; Franc Markun, Kranj; Franca Matkovič roj. Ipavec; 83; Kranj; Ivan Markič, Ihan; Franca Godnov roj. Jakopič, Trzile; Milka Kličko roj. Šteblaj, Hrovača; Jože Furlan, Podraga; Ivan Šepetavec, Artiče; Anton Gajdoš, Sevnica; Alojz Jankovec (Jerebov ata), Polhov Gradec; Zlata Drobnič roj. Jurajevič; 86; Metlika; Ivan Markič, Ihan; Stefanija Ban roj. Arko, Hrovača; Ivan Čampa, 96, Šentjerneje; Slavko Jemec, Katarija; Dragan Perencevič, Ajdovščina; Alojz Stakolič, Solkan; Franca Povhe, Trška gora; Janez Govekar, Naklo; Jožefa Kocjan, Zirijske pri Sežani; dr. Marijan Erman, Chicago, ZDA; prim. dr. Rudolf Cik, Celje; Jože Godina, biseromlašnik, 88, Gradec; Marija Blagotinšek roj. Ferlin, Laško; Božidar Strauss, 76, Ruše; Janez Tršar, Gorenji Logatec; Ana Župan vd. Žigon, Koper; Pepca Zupanc, Armeško; Stanislav Osenk, Domžale; Emerik Herlec, 83, Kranj; Maks Modic, Celje; Milka Gabrieličič, Solkan; Jožef Kosmina, 88, Barje; Stana Podkubovšek roj. Pavlin, Loče.

čevanje, da prestopijo v borbene vrste partizanov.

3) Pismo ljubljanskemu škofu dr. Gregorju Rožmanu.

4) Zapis pogovora dr. Izidorja Cankarja z Robertom Cranbornom.

5) Odstopna izjava ministra dr. Izidorja Cankarja.

6) Brzojavka dr. Izidorja Cankarja Josipu Brozu Titu.

Dnevnik dr. Izidorja Cankarja je vsekakor zgodovinski dokument o zadnjih mesecih jugoslovanske vlade v Londonu. Iz tega dnevnika je jasno razvidno, da si Cankar ni ustvaril prave in resnične slike o partizanstvu v Sloveniji, da ni zapupal v zdravo duhovno moč slovenskega naroda in zato tudi ni mogel razumeti splošnega slovenskega odpora zoper partizanstvo, ki ga je ustanovila in vodila komunistična partija, in da je do konca verjel Titovim izjavam, da noče komunizma, in da tega tudi nočejo Sovjeti.

Pa tudi to je razvidno iz tega dnevnika, da so bili slovenski politični zastopniki v Rimu z dr. Krekom na čelu in tudi zastopniki drugih (msgr. Franc Gabrovšek v Združenih državah Amerike), ki jih Cankar imenuje „domobranske organizatorje“, odločno do konca proti partizanstvu in so odobrvali boj slovenskih protikomunističnih borcev v Vaških stražah, pri četnikih in zlasti v Slovenskem domobranstvu. Tudi škof dr. Gregorij Rožman je neomajno do konca — kljub Cankarjevimi opominom — odklanjal komunistično partizanstvo.

K o m e c

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebn e novice

Rojstvo: V družini Martina Jerečina in ge. Monike roj. Rant se je 7. marca rodil sinček, ki bo pri krstu dobil ime Ignacij Jože. Srečni družini naše čestitke!

Krsta: Krščena je bila v Bariločah Marija Nataša Grohar, hčerk a Marjana in ge. Veronike roj. Razinger. Za botra sta bila Milena Razinger in Marko Grohar. Krstil je g. Igor Grohar. Čestitamo!

Dne 15. marca je bil krščen v cerkvi Marije Kraljice v Slovenski vasi Matija Friderik Haramboure, sin Hektoria in Marije roj. Žitnik. Botrovala sta Hugo Vázquez in ga. Monika Mabel Noseni. Krstil je g. Marko Cukjati CM. Čestitamo!

Umrl i so: v prometni nesreči 11-letni Gabrijel Zarnik; Terezija Jerebič roj. Kovač iz Hurlinghama in Franc Zorko iz Martín Coronada ter Franc Košir iz San Justa in Silverij Barle iz Ciudad Evita. Naj počivajo v miru!

Novi župnik: Dne 2. marca je bil nastavljen za župnika v cerkvi San Cayetano v Ciudad "Evita" pater Franc Burja OFM.

Nova diplomanta: 14. marca je končala študije na CONSUDEC Alenka Magister in dobila naslov profesorice zemljepisja.

Na U.A.D.E. pa je končal študije g. Marko Breznikar in dobil naslov „Analista de Informática“.

Obema čestitamo!

BUENOS AIRES

ZACETEK SREDNJESOLSKEGA TEČAJA

V soboto 15. marca se je pričel v Slovenski hiši Srednješolski tečaj, katerega ravnateljica je letos dr. Katica Cukjati. Po popravnih in sprejemnih izpitih ter vpisovanju je dr. Alojzij Stare daroval pričetno šolsko mašo v spomin msgr. Antona Oreharja, ki je bil profesor verouka na tečaju od vsega početka. Redni pouk se prične po veliki noči dne 5. aprila.

MENDOZA

NASTOP SLOVENSKEGA PEVSKEGA ZBORA V MENDOZI

Za letošnje narodno praznovanje trgatve v Mendozii (Vendimia) je vodstvo prireditve pripravilo večdnevni širši program. Glavna prireditev z volitivjo kraljice (Reina de la Vendimia) je določena za sobotni večer (1. marca) v velikem amfiteatru v globeli za Cerro de la Gloria. V okviru praznovanja je pa Direkcija za kulturo občine Mendoza (Dirección de Cultura de la Municipalidad de Mendoza) pripravila

folklorne večerne prireditve, na katerih naj bi sodelovale posamezne mendoške emigrantske skupine. In tako je bil povabljen k sodelovanju tudi naš Slovenski pevski zbor. Nastopil je v sredo, 26. februarja na stalnem odrskem prizorišču v parku Independencia sredi mesta.

Poslušalci so posedli po prizidkih parkovnih gredic, po stopnišču, ki vodi k jezercu pred odrom, in po travli.

Zbor je nastopil v narodnih nošah. Vodil ga je sedanj ipevodnja lic. Marko Bajuk ml. Zapeli so sedem pesmi: St. Premrl — Zdravica (dr. Fr. Prešeren); B. Ipavec — Slovenska dežela; M. Bajuk — Gor čez izaro (koroška narodna); E. Adamič — Da b' biva liepa ura (koroška narodna); D. Jenko — Lipa; M. Bajuk — Meglica (nar.); in p. A. Hribar — Mlatiči.

Pevci so se — kot jih že poznamo — ubrano, enotno in disciplinirano podrejali v interpretaciji zborovodji. Ni pa zvočnost zbora mogla priti do vse veljave v njegovi polnosti zaradi manj primerno nameščenih mikrofонов.

Slovenska skupnost se je dostojno predstavila številni navzoči publici.

Bb.

BARILOCHE

PATAGONSKO GORNISTVO V POLETJU 1985-86

Letošnja patagonska planinska sezona je prinesla povsem izredne dosežke. Zaslužila bi torej obširnejše in natančne poročilo, a ker vseh podatkov še nimam, bomo le približno zabeležili najpomembnejše novice.

Izreden napredek evropskega gornitstva je letos močno odjeknil v predelu Južnih And, kjer so se izvedle ture, ki so se še pred nekaj leti smatrale za povsem nemogoče. Največji plezalski dogodki bi bili predvsem trije:

1) Solo vzpon Švicarja Marka Pedrinija na Cerro Torre. Ta plezalec je potem še dvakrat dosegel isti vrh v družbi italijanskega filmskega operaterja. Napravil je torej v dveh tednih tri vzpone na nekoč povsem nedosegljivi Cerro Torre.

2) Italijanska smer preko severozahodne stene Pier Giorgioja. Ta stena je vrsto let veljala za enega največjih izzivov za ekstremne naveze. No, letos so takoj za Italijani preplezali isto smer tudi Švicarji.

3) Slovenska smer na Cerro Torre po vzhodni steni. Nesporno največje alpinistično dejanje v omenjenem pogorju. Izredno tehnično in plezalsko

rojstnega leta naše mame. Draga mama, o btej priliki ti želim, da bi v miru, krepostno in vdana Bogu prenešala nadlogo let, ki ti jih je Gospod še namenil. Še enkrat ti hvala za vse, kar si storila za nas vse, in še posebno zame.

Želel bi prisostvovati zakonski zvezi prijateljice Beti Boštjančič, zato vama že zdaj želim obilo sreče.

Od mnogih znancev in prijateljev se nisem mogel osebno posloviti; naj velja ta objava v nadomestilo. Vsem pa še enkrat hvala za prijateljski sprejem.

Frank Jemec, London, Ontario; Kanada

Goriška in Primorska

Na zadnji seji tajnikov šestih večinskih strank deželne večine, ki se je vršila v Vidmu, so obravnavali zanimiva vprašanja. Osrednja tematika se je razvijala v okviru problematike o posegih za obmejna področja. Deželni tajnik SSK je ob prisotnosti številnih parlamentarcev vladne večine spet načel vprašanje zaščitnega zakona za slovensko manjšino, saj je jasno, da tudi ta problem spada v obmejno politiko.

Pred dnevi se je zaključila v italijanski poslanski zbornici razprava o izbiri verouka v državnih šolah. Demokratična in pametna rešitev tega vprašanja je pomembne važnosti tudi za Slovence živeče v Italiji. Vse stranke razen DC so izrekle svoje pomisleke nad sporazumom o poučevanju kato-

Darovali so

V tiskovni sklad Svobodne Slovenije so darovali: Maks Nose, Ramos Mejía A 10; N. N., Buenos Aires, A 5; N. N., Olivos, A 10; Štefanič Jože, Tortuguitas, A 5 v spomin pok. prelata Aleša Zechnerja iz Celovca; Miha Novak, El Palomar, A 5; Matevž Potočnik, Ciudadela, A 3; dr. Teodoro Vovk Maurin, Venezuela, 40 dolarjev. Vsem darovalcem iskrena hvala.

Uprava Svobodne Slovenije

dovršena tisoč metrov visoka ravna črta na goro, ki slovi kot eden najtežjih in najzahtevnejših vrhov sveta.

Poleg teh velikih in izrednih vzponov bi omenil hitro še nekatere druge, zahtevne in prav tako kvalitetne.

Bariloški fantiči 16-ih let, Sebastián de La Cruz, znan kot izredno nadarjen mladi plezalec, je v družbi Gabriela Ruiza preplezal argentinsko smer (varianta prvega, francoskega vzpona) na Fitz Roy.

Prav tako so dosegli vrh Fitz Roya trije Slovenci, ki so začrtali novo smer vzporedno s francosko in argentinsko v izredno kratkem času. Dosegli so vrh v neurju in sestopili v nevihti. Isti trije fantje (Biščak, Lenarčič in Fabjan) so plezali tudi Torre po običajni Maestrijevii smeri in se sestali na vrhu z onimi šestimi plezalci, ki so zmogli novo smer po vzhodni steni Torreja (Knez, Jeglič, Karo, Podgornik, Kozjek, Fistravec).

Slednjic omenim italijansko odpravo, ki je potegnila novo smer v severni steni Fitz Roya, in drugo, ki je začrtala novo smer v Pico Poincenot. Pa še tri druge ekspedicije, ki so tudi zmogle Cerro Torre (švicarska, francoska in španska). Ta vrh je torej v enem poletju doživel več obiska kot v vsej svoji alpinistični zgodovini, započeti leta 1960.

Ob teh pomembnih poročilih z argentinskega juga z veseljem dodamo, da se je tudi Slovensko planinsko društvo v Bariločah uspešno gibalo. Dinko Bertoncelj je prevzel pobudo in vodil tri skupine slovenskih planincev na težje bariloške vrhove. Tako je peljal svoja dva sinova na katedralski Torre Principal, potem pa ista dva fanta pa še Marjana Mavriča, Moniko Kambičev in Borisa Kambiča na najvišji vrh Tronadorja. Ob koncu februarja se je isti skupini priključil Franc Bergant pa so jo mahnilo na Lanín in brez težav dospeli na vrh, kjer je ob lepem in mirnem vremenu Bergant brez težav maševal.

Nekaj drugih plezarij (npr. Torre Norte na Lópezu) in številni izleti (koča Pod Skalco, Freyeva koča, Laguna Negra, Cerro Negro, koča Otto Meiling, itd.) pa prečinja (Paso de las Nubes, Frey-Jakob-Pampa Linda) in taborjenja mladine so združili v planinskih podvigih slovenske planince iz Bariloče in Buenos Airesa.

VA

Pisma naročnikov

Cenjeni gospod urednik Svobodne Slovenije!

S precejšnjo zamudo sem prejel Svobodno Slovenijo od 16. januarja t. l. in čital zanimiv članek dr. Petra Urbanca MIR NA GROBOVIH.

Spomni sem se na leto 1960 — 15 let in ne 40 let po 1945! Obiskal sem ogromna bojna polja iz prve in druge svetovne vojne na obeh straneh nemško-francoske meje. Povsod so ogromna pokopališča, kjer so pokopani, ločeni po narodnosti, francoski, angleški, ameriški, kanadski, belgijski, italijanski in nemški vojaki. Presunila me je akcija SPRAVA NA GROBOVIH.

Nemška mladina je postavila taboirstva ob pokopališčih svojih bivših nasprotnikov, francoska pa ob nemških pokopališčih, in so uporabljale poletne počitnice, da so čistili parcele svojih bivših stoličnih nasprotnikov.

Njihovo geslo je bilo: Nikdar več vojne!

Lepo Vas pozdravljam

Dorjan Heller

Auckland, Nova Zelandija

liškega verouka v državnih šolah. V okviru sedanega sporazuma med Italijansko republiko in sv. sedežem država zagotavlja pouk verouka. Dijaki ali njihovi starši se na vprašanje šolskih oblasti smejo poslužiti te pravice, „ne da bi njihova izbira mogla povzročiti kakršne koli diskriminacije“.

OBVESTILA

NEDELJA, 23. marca:

V Zavetišču dr. Gregorija Rožmana ob 11.30 blagoslov butaric in oljk, sv. maša ter skupno kosilo.

V Slovenskem domu v Carapachayu sv. maša, nato skupno družinsko kosilo.
V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 9.30 blagoslov oljk in butaric, procesija in sv. maša.

Na Pristavi v Castelarju ob 16 to-bola.

VELIKI ČETRTEK, 27. marca:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 19. uri slovesno opravilo velikega četrtka.

VELIKI PETEK, 28. marca:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 19. uri bogoslužje velikega petka.

VELIKA SOBOTA, 29. marca:

V slovenski cerkvi Marije Pomagaj ob 22. uri velikonočna vigilijska četrtka.

ČETRTEK, 3. aprila:

Sestanek Zveze mater in žena v Slo-venški hiši ob 17. Govoril bo dr. Aloj-zij Starc.

SOBOTA, 5. aprila:

Začetek rednega pouka Slovenskega srednješolskega tečaja v slovenski hiši ob 15. uri.

NEDELJA, 6. aprila:

SLOVENSKI DAN v San Justo.

SOBOTA, 12. aprila:

Začetek Visokošolskega tečaja ob 16 v Slovenski hiši.

NEDELJA, 13. aprila:

V Slovenskem domu v Carapachayu tombola.

SOBOTA, 19. aprila:

Redni pouk Slovenskega srednješol-skega tečaja v Slovenski hiši ob 15.

NEDELJA, 20. aprila:

Tombola na vrtu Slomškovega do-ma.

Sestri Andreja in Marijeta Dolinar bosta razstavljali svoje oljnate slike v okviru buenosaireske občine v Centro Cultural Gral. San Martín, Sarmiento 1551, visoko pritličje, salon "B". Otvo-ritev bo v ponedeljek, 24. marca ob 19. Razstava bo odprta vsak dan do 31. marca od 9 do 22.

**PORAVNAJTE NAROČNINO
SVOBODNE SLOVENIJE!
NE ČAKAJTE OPOMINOV, KI
POVZROČAJO STROŠKE VAM,
UPRAVI PA NEPOTREBNO DELO.**

Srednješolski tečaj ravn. Marka Bajuka v Slovenski hiši

sporoča Zedinjeni Sloveniji in tudi vsem Domovom ter orga-nizacijam in staršem šolski urnik za leto 1986:

April: 5. in 19.; maj: 3., 17. in 24.; junij: 7., 14., 28.; julij: 12.; avgust: 2., (9. profesorska seja in sestanek s starši), 23. in 30.; september: 13. in 27.; oktober: 4. in 18.; november: 8., 15. sklep-na seja in 22. zaključna prireditev.

Prosimo vse, da te datume upoštevajo!

Ravnateljstvo

Odšla je h Gospodu po plačilo v 83. letu starosti, gospa

Terezija Jerebič roj. Kovač

Njeno telo čaka vstajenja na pokopališču Pablo Podestá.

Milena, hčerka
Stanko, sin
z družinama.

Buenos Aires, 17. marca 1986

Vsem znancem in prijateljem sporočamo, da je 5. marca v starosti 92 let mirno v Bogu zaspala naša dobra mama, Ma-bica, prababica, sestra in tašča, gospa

Neža Glavan roj. Mavec

K zadnjem počitku smo jo spremili naslednji dan na po-kopališče Villegas, San Justo.

Lepo se zahvaljujemo žpk. Jožetu Škerbcu za duhovno oskr-bo pokojne, pogrebno sv. mašo in pogrebne obrede; obenem žpk. Gregoriju Zitzmannu, ki je pri tem sodeloval; dr. Alojziju Star-cu za molitve na domu, dr. Filipu Žaklju in dr. Francu Gnidovcu za obiske v boleznih. Iskrena zahvala vsem, ki so našo mamo obiskovali, kropili in jo spremljali na zadnji poti.

Vsem jo priporočamo v molitev in blag spomin!

Zalujoči:

hčerke Polona, Mara, Tina;
zeta Anton Beltran, Pavle Novak;
vnuki in pravnukinja;
brat Matevž in sestra Ančka
z družinama
ter ostalo sorodstvo.

Villa Madero, Lomas del Mirador, Strahomer, Ig pri Ljubljani.

PRODAM LEPO HIŠO

v Munro

Dnevna soba, obednica, dve spal-nici, kuhinja, kopalnica, soba s te-rasno, vrt, garaža z galerijo, tele-fon.
Cena: 35.000 dolarjev.
760-3693

V Slovenskem domu v Carapachayu

bo na cvetno nedeljo 28. t. m. sv. maša za pok. msgr. A. O-reharja in nato skupno dru-zinsko kosilo.

Vsakoletna tombola z bogatimi dobroti, bo v Carapachayu v nedeljo 13. aprila.

V naselju blizu PRISTAVE
na prodaj

CHALET S TELEFONOM

Informacije T. E. 629-9174.

ESLOVENIA LIBRE

Fundador: MILOŠ STARE
REDACCION Y ADMINISTRACION:
RAMON L. FALCON 4158
1407 BUENOS AIRES
ARGENTINA
Teléfono: 69-9503

Glavni urednik:
Tina Debeljak ml.

Uredniški odbor:
dr. Tina Debeljak, Tone Mizerit,
dr. Katica Cukjati, Gregor Batagelj

FRANQUEO PAGADO
Concepción Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concepción Nº 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual Nº 29931

Naročnika Svobodne Slovenije za L. 1986:
Za Argentino A 24, pri pošiljanju po pošti A 25; Združ. države in Kanada pri pošiljanju z letalsko pošto 69 USA dol.; obmejne države Argentine 53 USA dol.; Evropa 65 USA dol.; Avstralija, Afrika, Azija 70 USA dol.; ZDA, Ka-nada in Evropa za pošiljanje z navad-no pošto 45 USA dol.
TALLERES GRAFICOS "VILKO" S.R.L., ESTA-DOS UNIDOS 425, 1101 - BUENOS AIRES - T. E. 362-7215

Počitniški dom dr. Rudolfa Hanželiča v najgloblji žalosti sporoča, da je odšel po plačilo k Najvišjemu njegov prvi čast-ni član

msgr. Anton Orehar,

ki je od ustanovitve Počitniškega doma skozi vsa leta vedno in zvesto obiskoval ta dom in ki je po smrti dr. Hanželiča pre-vzel duhovno vodstvo mladinske kolenije.

Vsemogočni naj mu nakloni obilno plačilo za veliko delo, ki ga je opravil za nas.

Počitniški dom dr. Rudolfa Hanželiča

Svoji k svojim!

Zakaj bi svoje prihranke nalagali drugod, ko pa vam S L O G A nudi iste ali večje obresti, brez stroškov, brez omejitvev, pa še lepe socialne podpore od A 100.- do A 500.-?

Zakaj bi kupovali predmete za dom in druge reči na obroke, kjer vam računajo zelo visoke obresti, ko pa v S L O G I lahko do-bite mnogo cenejše in ugodnejše posojilo? Pomislite in odlo-čite te!

KREDITNA ZADRUGA IN MUTUAL

S L O G A

Že več ko 30 let v službi slovenskega človeka v Argentini. Glavna pisarna: Bm. Mitre 97 - Ramos Mejía - Tel. 658-6574 in 654-6438. Podružnice: San Martín - Slovenski dom; Slovenska vas, Lanús - Hladnikov dom; Castelar-Morón - Slovenska Pri stava.

Tudi vam se izplača delati z nami! Za informacije smo vam na uslugo osebno ali po telefonu.

V SLOGI JE MOČ!

Slovenski dan

DAN SLOVENSKE SKUPNOSTI V ARGENTINI

6. APRILA 1986

Na predvečer nastop rojakov iz Mendoza z igro "MAGDINA ŽRTEV". V nedeljo v Našem domu v San Justo mogoča manifestacija slovenstva s sodelovanjem osmih slovenskih Domov.

Vabi Zedinjena Slovenija

FRAN MILČINSKI

Prički brez gnezda

„Učičajte se no, gospa!“ je rekel mojster in prekinil delo. „Tončka vzamev s kmetov k sebi. Star je deset let, šole na kmetih so slabe, v Ljubljani se bo vendar navzel malo več učenosti in manir, da bo potem lažje sedel tu pri meni na stolu.“

Pirčeva je polagala deske v postelj-njak. „Skrajni čas je, da ga vzameva zopet k sebi. Tak je že postal — ver-jamete, gospa? — teti, ki je zdaj pri njej, pravi mama, meni pa teta. In še jokal se je, žaba, da ne gre in ne gre v Ljubljano; teta, moja sestra, mu je pa pomagala; Pusti mi ga, deset let sem zanj skrbel, če ga do zdaj nisi pogrešala, ga zdaj tudi ne boš!“

„Nič ne rečem, saj ga ima res rada. To-da na koncu koncev je le najin sin in ne njen — ali naj vse žive dni gnoj kida in krave pase?“

Čevljar je pritrdil: „Midva sva me-stna, fant je tudi mesten, zato spada v mesto in ne med kmete.“

„Saj ga nisva dala rada iz hiše,“ je nadaljevala mojstrica, „toda kaj sva hotela: v tovarno sem hodila, ali jo naj pustim zaradi otroka in zgubim pokojnino? Zdaj sem dosegla leta, zdaj sem izpregla, imam pokojnino — do-bri so tolarčki! — zdaj ga lahko ko-mandirava doma.“

„Taka novica! Kdaj pa pride?“

„Pojutrišnjem, v nedeljo. Sam grem ponj,“ se je oglašil mojster. „Zeml ga teta nemara niti ne bi dala.“

„Ti — pa da ne boš hud z njim!“ ga je opomnila žena.

„Pojedel ga bom!“ jo je šaljivo zav-rnil mojster. „Ubogati mora, pa bova prijatelja. — Peter, kam pa spet zi-jaš?“

Peter je zavlplil „av!“, še preden ga je mojster ujel za uho; drugega od-govora ni dal, le z večjo vnmemo se je spet posvetil delu.

„Kaj sem hotela reči...“ je pov-zela besedo Jerajeva. „Ne, sem rekla, to moram, da vam povem, kaj se mi je sanjalo. Kaj takega še ne!“

V dokaz popolne pozornosti sta Pir-čeva dva prekinila vsak svoje delo in se obrnila k Jerajevi.

„Tako je bilo,“ je pravila Jerajeva, „kakor da se nisem poročena in sva šli vkupe z mano po mestu, eno nogo so imeli boso, eno pa v velikanski rde-či copati. Mama, sem rekla, kakšni pa ste, pojdite, kupite si čevlje! — Ka-ko, so rekli, ko nimam več kakor se-demdeset krajcarjev! — Pa se že zna-jdeva pred vežo, kjer je stara babura — tisti zeljariči Bončariči je bila po-dobna — prodajala razno obutel. Ma-ma, sem rekla, kupite si no čevlje, dva-set krajcarjev imam, pa jih dam zra-ven! — Ženska naju vidi pa privle-če izpod stojnice en edini čizem, zelen je bil, pri prstih zakrivljen navzgor in s kraguljčkom — ali je mogoče, da se človeku kaj takega sanja? — in je rekla: Zato ker ste vi, je rekla, tale

(6) čizem vam dam za petdeset soldov. — Pa so ga kupili mama. — Kaj pravite k temu?“

„Sedemdeset, dvajset, petdeset,“ je ugibal mojster, „prepametne se mi zde številke, prelepo razdeljene — take ne-rade pridejo.“

„Kamor jih stavite,“ je ugovarja-la Jerajeva. „Če so številke nerodne, jih je treba staviti na Linc, tam pri-hajajo bolj čudne... Tako živo se mi je sanjalo, mož mi je rekel: Naj se pes obesi, kar cel goldinar stavi! — Nekaj tisočakov bi se prilagilo... Mo-jster, halo! Korajža velja!“

„Desetico bi tvegala...“ je rekel mojster, „kar nič mi niso vseh te šte-vilke.“

„Desetico? Ali vas ni sram, gospod Pirc? Manj ko goldinar pa res ne vzamem.“

„Desetico je dovolj,“ je možu pri-trjevala Pirčeva.

„O, gospod Pirc!“ je pihala Jera-jeva mojstru na dušo, „zdaj se skaže, ali ima moja beseda pri vas kaj velja-ve ali nič. Pomislite, moje so sanje, moje! Kar je manj ko goldinar, je raz-žalitev. Gospod Pirc — kavalir!“

Gospod Pirc z rumeno brado je bil premagan, le zaradi žene se je še malo opletal. „Ej,“ je slednjič izjavil, „naj pa bo. Če zadeneva, žena, si pa kar postaviva hišico.“ Okoli lastne hiše se jima je pletel smisel življenja, zanjo sta delala in varčevala.

Jerajeva je dobila v roko denar za loterijo in zdaj je bila pot prosta za drug razgovor.

Stemnilo se je bilo, Peter je nažgal petrolejko in jo postavil na čevljarsko

mizico — zunaj se je razlegalo Nan-čino hudovanje.

„Ali jo slišite?“ je rekla Jerajeva in popisala burni prizor med Nančo, njeno sestro in Stankom.

„O mlaju je vsakikrat bolj huda,“ je pripomnila Pirčeva. „Saj se nad mano tudi nosi.“

„Sem slišala. Kaj pa ji ni prav?“

„Oštela sem jo zaradi las, zakaj si jih pošteno ne očese — vkup se ji drže kakor gnezdo. Pa mi je zamerila do-bre nauke in zdaj zabavlja zoper hra-no. Sem že vajena tega. Ni prijetno, jima kuhati in streči, Nanči in stare-mu, ki skoraj ne pusti človeka blizu — rajši danes néham ko jutri, če bi se človeku ne smilila...“

„Nanča je otročja, hudobna je pa tudi,“ je razložil mojster. „Potrebna je, da jo spet enkrat obišče rajni go-spod Anton in jo malo postraši.“ Po-mežiknil je Jerajevi.

„Nikar!“ je rekla Pirčeva. „Saj re-va ne more za to, kakršna je.“

Jerajeva je ob odgovoru: „Nare-dimo.“ Vzdihnila je in se poslovala.

Tisto noč je res strašilo pri Nanči. Komaj je bila ugasnila luč in dobro zatrisnila oči, jo je zbudilo skrivnostno prasketanje po oknu, kakor bi ga kdo ometal, in trikrat je udarilo po šipi. Nanči je postalo vroče in mrz, zaje-čala je pobožen vzdih, skrila se pod odejo in pričela vzdajati kes, kolikor ga je znala. V svojem strahu in pod ode-jo ni niti čula, kako se je po konča-nem spominu zaprlo okno pri Jerajevih.

In drugi dan je bila zelo prijazna in pohlevna in hrana pri Pirčevih ji je zopet dišala.

MALI OGLASI

Arhitekti

arh. Marija Bavec — Belgrano 123 — 17. nad. '5' — R. Mejía - Tel. 654-2461; poned. sredo, petek od 16 do 19.

Gospodarstvo

Lavarovanja M. in H. Loboda — Sar-miento 385, 1. nadstr., pis. 10 - Bu-enos Aires - od 11 do 18.30 - T. E. 312-2127

Kreditna zadruga SLOGA — Bm. Mi-tre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Mutual SLOGA — Bm. Mitre 97, 1704 Ramos Mejía - T. E. 658-6574, 654-6438. Od poned. do petka od 15. do 19. ure.

Zemljišče (270 m2) v Slovenski vasi. Informacije: Lovro Jan ali T. E. 766-6376 v soboto in nedeljo.

Pod zaglavjem MALI OGLASI nudimo slovenskim podjetnikom, trgovcem, profesionalcem in drugim, da lahko dalj časa in poceni oglašu-jejo v našem listu.

Cena največ štirih vrstic A 2 za enkratno objavo, za ves mesec — 4 številke — A 6.